Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI · Sınav 5 (Zor düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 5

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
1a	**SB.5.1.1** Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme	1) Perşembe 16.00'da antrenman ile meclis toplantısı çakışır: kaptan ve sınıf başkanı rolleri. 2) Salı ve perşembe 17.00'de kardeşini alma saati antrenmanın içine (17.30'a kadar) denk gelir: ağabey ve kaptan rolleri.	Antrenman – meclis çakışması **(4 p)** Antrenman – kardeşi alma çakışması **(4 p)** **Toplam: 8 p**
1b		Roller birbirinden bağımsız değildir; aynı kişi birçok grupta yer aldığından bir roldeki sorumluluk, diğer roldeki sorumluluğa ayrılan zamanı etkiler. Örneğin perşembe antrenmanına giderse meclis toplantısını kaçırır.	Düşüncenin hatalı olduğunu belirtme **(3 p)** Çakışmalardan örnekle gerekçelendirme **(5 p)** **Toplam: 8 p**
1c		Örnek: Perşembe günü için öğretmeniyle konuşup meclis toplantısının saatini değiştirmeyi önerebilir ya da toplantıya başkan yardımcısını gönderebilir. Kardeşini alma konusunda ailesiyle konuşup salı ve perşembe günleri başka bir aile bireyinin kardeşini almasını isteyebilir ya da antrenmandan erken çıkmak için antrenörden izin alabilir.	İki çakışma için de çözüm **(5 p)** İlgili grup üyeleriyle iletişimi belirtme **(4 p)** **Toplam: 9 p**
2a	**SB.5.1.1** Dâhil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme	Sena başkalarının rollerini üstlenince rol dağılımı bozulmuş, diğer üyeler görevsiz kalmıştır. Bütün işler bir kişide toplandığı için işler yetişmemiş ve gazete geç çıkmıştır.	Rol dağılımının bozulduğunu belirtme **(4 p)** Neden–sonuç ilişkisini kurma (iş yükü → gecikme) **(5 p)** **Toplam: 9 p**
2b		Örnek: Muhabir haberleri toplamadan editör yazı seçemez; editör seçmeden sayfa düzenleyici sayfaları hazırlayamaz. Bir rol aksarsa sonraki roller de aksar.	Süreçten uygun örnek **(4 p)** Rollerin bağlılığını açıklama **(4 p)** **Toplam: 8 p**
2c		Örnek: Her rolün görevleri ve teslim tarihleri yazılı olarak belirlenmeli; böylece herkes ne yapacağını bilir. Haftalık kısa toplantılar yapılmalı; böylece bir üyenin başkasının işini üstlenmesi önlenir ve yardım gerekiyorsa birlikte karar verilir.	Her uygun değişiklik (2 × 2 p) **(4 p)** Değişikliklerin gerekçesi (2 × 2 p) **(4 p)** **Toplam: 8 p**

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
3a	**SB.5.1.2** Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme	Ahmet farklılıkların ortadan kalkmasını, Zeynep ise farklılıkların korunup saygı görmesini istemektedir. Zeynep'in görüşü birlikte yaşamayı daha çok destekler; çünkü herkes kendi kültürünün değer gördüğünü hisseder ve kimse dışlanmaz.	İki görüş arasındaki farkı belirtme **(4 p)** Zeynep'in görüşünü seçme **(2 p)** Saygı ve birlikte yaşamaya dayalı gerekçe **(4 p)** **Toplam: 10 p**
3b		Örnek: Kendi gelenekleri yer almayan aileler kendini dışlanmış hisseder ve şenliğe katılmayabilir; kültürel zenginlik kaybolur; mahallede kırgınlık ve gruplaşma artabilir.	Her uygun sonuç (2 × 4 p) **(8 p)** **Toplam: 8 p**
3c		Örnek: Yöresel yemek tadım masaları – insanlar birbirinin mutfağını tanır. Halk oyunları gösterisi ve birlikte oynama – dayanışma ve kaynaşma sağlanır.	İki uygun etkinlik **(4 p)** Etkinliklerin katkısını açıklama **(3 p)** **Toplam: 7 p**
4a	**SB.5.2.1** Yaşadığı ilin göreceli konum özelliklerini algılayabilme	Kilis, güneyinde Suriye, kuzeyinde, doğusunda ve batısında Gaziantep bulunan bir sınır ilimizdir; Öncüpınar Sınır Kapısı ile Suriye'ye açılır.	Gaziantep ve Suriye'nin yönlerini doğru belirtme **(4 p)** Sınır ili / sınır kapısı özelliğini belirtme **(2 p)** **Toplam: 6 p**
4b		Enlem ve boylam dereceleri bir yerin mutlak (matematik) konumunu gösterir. Göreceli konum ise bir yerin çevresindeki yerlere, komşularına, denizlere, yollara göre konumudur. Doğrusu: Kilis'in göreceli konumu, Gaziantep ve Suriye gibi çevresindeki yerlere göre anlatılır.	Enlem-boylamın göreceli konumu göstermediğini belirtme **(4 p)** Göreceli konumu doğru tanımlama / düzeltme **(5 p)** **Toplam: 9 p**
4c		Kilis'te sınır kapısı sayesinde komşu ülkeyle karayolu ticareti yapılabilir; yolcu ve yük taşımacılığı canlanabilir. Sinop gibi kıyı illeri ise deniz yolu ulaşımı, liman ticareti ve balıkçılık olanaklarına sahiptir. İkisinde de konum, ilin ekonomik olanaklarını belirler; Kilis'te karayolu ve sınır ticareti, Sinop'ta deniz öne çıkar.	Kilis için iki uygun çıkarım **(5 p)** Kıyı iliyle anlamlı karşılaştırma **(5 p)** **Toplam: 10 p**

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.